

Jaksotyön teettäminen ja poikkeuksellinen säännöllinen työaika. Eläinsairaala.**Dnro 21/2017, annettu 19.1.2018**

Oikaisuvaatimus jaksotyön teettämisestä hylättiin. Aluehallintoviraston päätös koskien poikkeuksellista säännöllistä työaika kumottiin ja asia palautettiin aluehallintoviraston uudelleen käsiteltäväksi.

Oikaisuvaatimuksen tekijä: X Oy, valtakirjalla A

Vireille: 2.11.2017

Oikaisuvaatimuksen kohde: Lounais-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueen päätös dnro LSAVI/363/04.07.02/2017, joka on annettu 3.10.2017.

Lounais-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue on hylännyt X Oy:n poikkeuslupahakemuksen ja jättänyt tutkimatta sen siltä osin kuin hakemus koskee muualla kuin P toimipisteessä työskentelevää henkilökuntaa. Yhtiö on hakenut lupaa järjestää ensisijaisesti työntekijöiden työaika työaikalain 7 §:ssä tarkoitettuna jaksotyönä työaikalain 14 §:n 3 momentin perusteella ja toissijaisesti 14 §:n 1 momentin mukaisena poikkeuksellisena säännöllisenä työaikana. Lupahakemus on koskenut 24 eläinhoitajaa ja yhdeksää eläinlääkäreitä. Toissijainen lupahakemus on muotoiltu seuraavasti:

- eläinhoitajille voidaan teettää enintään 10 ja eläinlääkäreille enintään 12 tunnin pituisia yövuoroja edellyttäen, että työntekijät saavat työaikalain 29 ja 30 §:ssä säädetyt lepoajat ja että työtä varten laaditaan ennakolta työajan tasoittumisjärjestelmä vähintään ajaksi, jonka kuluessa säännöllinen työaika tasoittuu työntekijän kanssa sovittuun määrään,
- eläinhoitajilla ja eläinlääkäreillä voidaan teettää yötyötä ja
- klo 20 - 08 välille sijoittuvista yövuoroista ei työvuoroluetteloon tarvitse merkitä

päivittäisen lepoajan ajankohtaa, vaan työntekijä määrittelee lepoajan ajankohdan itse työtilanteen mukaan.

Yhtiöllä on P:ssä (pien)eläinsairaala, joka tarjoaa lemmikkien terveydenhoitopalveluita. Lisäksi se on vastuussa P kaupungin ja R maakunnan lakisääteisen pieneläinpäivystyksen hoitamisesta. Yhtiö on tehnyt P kaupungin kanssa sopimuksen, jonka mukaan se on sitoutunut huolehtimaan alueen lemmikkien terveydenhoitoon liittyvistä päivystyspalveluista vuoden jokaisena päivänä ympäri vuorokauden. Veloitteen täyttäminen edellyttää, että vähintään yhden eläinlääkärin ja eläinhoitajan on päivystettävä joka yö. Käytössä on työntekijöitä vähiten rasittava malli, jossa päivystetään 10 – 12 tuntia ja sen jälkeen pidetään päivystysvuorokausia vastaava määrä vapaapäiviä. Koko päivystysvuoro ei ole aktiivista työntekoa, vaan sen aikana on mahdollista levätä. Yhtiö on pyytänyt poikkeusluvan myöntämistä, jotta se voisi jatkaa tätä jo käytössä ollutta järjestelmää.

Kokoaikaiset, päivätyötä tekevät eläinhoitajat työskentelevät kiertävässä vuorojärjestelmässä, jossa työvuorot vaihtelevat viikoittain, ja vuorolista alkaa alusta uudelleen seitsemän viikon välein. Päivystystyötä tekevien eläinhoitajien työaika on enintään kahdeksan tuntia vuorokaudessa ja se tasoittuu keskimäärin 37,5 tuntiin seitsemän viikon jaksossa. Vuorokausi- ja viikkolepo toteutuu lain edellyttämällä tavalla. Yöaikana tapahtuvaa päivystystä varten klinikalla on kaksi hoitajaa, jotka tekevät lähtökohtaisesti vain yövuoroja. Työvuoro on klo 22 – 08, eli se on pituudeltaan 10 tuntia. Hoitajilla on viisi peräkkäistä yövuoroa ja niiden jälkeen viisi lepopäivää. Työaika tasoittuu 10 viikon jaksolla keskimäärin 35 tuntiin viikossa. Mainittu kymmenen vuoron mittainen työvuoro ei ole kokonaisuudessaan aktiivista työaikaa, mutta hoitajan on oltava työntekopaikalla valmiina työhön. Potilastyön ohella työvuorossa tehdään rutiininomaisia askareita, kuten siivousta viikonloppuisin.

Eläinlääkäreistä kaikki yhtä lukuun ottamatta tekevät vuorollaan yöpäivystyksiä. Lisäksi yöpäivystykseen käytetään tarvittaessa työhön kutsuttavia 'keikkalääkäreitä'. Eläinlääkäreiden työvuorot vahvistetaan noin kuukautta ennen työvuoron alkamista, yleensä 4 - 5 viikoksi kerrallaan. Päivätyötä tekevät eläinlääkärit tekevät työtä samoina aikoina kuin eläinhoitajat mutta heidän työvuoronsa eivät kierrä toistuvissa seitsemän viikon jaksoissa. Sen sijaan työvuorot sovitaan kunkin eläinlääkärin toiveiden mukaan. Työajat suunnitellaan kuitenkin siten, että niiden väliin jää 11 tunnin lepoaika ja että viikoittaista vapaa-aikaa on vähintään 35 tuntia. Eläinlääkärin

yövuoro alkaa klo 20 ja päättyy klo 8, jolloin vuoron pituus on 12 tuntia. Työvuorosta keskimäärin 40 - 60 % on lepoaikaa. Yleensä aktiiviyöaika sijoittuu klo 20 – 02 välille. Yövuoron jälkeen eläinlääkärillä on aina lepopäivä, jolloin yövuoroviikolla on ainoastaan neljä työvuoroa.

Ensisijainen vaatimus jaksotyön teettämisestä on hylätty, koska työnantaja ei ole esittänyt riittäviä perusteita jaksotyön välttämättömyydelle. Toissijainen vaatimus poikkeukselliseen säännölliseen työaikaan on hylätty, koska kysymys ei ole työstä, joka kokonaisuudessaan on aika ajoin tehtävää. Työnantaja on ilmoittanut, että työvuorosta vain klo 02 – 08 välinen aika tehdään aika ajoin. Aluehallintovirasto ei ole pitänyt luvan kohteena olevaa eläinhoitajan ja eläinlääkärin työtä säännönmukaisuutensa ja siihen käytettävän ajan pituuden johdosta vain aika ajoin työvuoron kuluessa suoritettavana, koska työtä tehdään aktiivisesti valtaosa työvuorosta. Edelleen aluehallintovirasto on hylännyt hakemuksen, joka koskee poikkeamista työaikalain 35 §:n säännöksistä.

Oikaisuvaatimus ja sen perusteet:

X Oy pyytää, että työneuvosto muuttaa aluehallintoviraston tekemää päätöstä ja myöntää sille alkuperäisen hakemuksen mukaisen poikkeusluvan joko ensisijaisen tai toissijaisen vaatimuksen mukaan.

Perusteluina yhtiö viittaa poikkeuslupahakemuksen yhteydessä esitettyyn ja tuo sen ohella esille eläinlääkäreiden ja eläinhoitajien työajan järjestämiseen liittyviä näkökohtia. Työn järjestäminen kolmivuorotyönä ei ole mielekäästä, koska eläinlääkäreiden työaikajärjestelmä ei tällä hetkellä perustu mihinkään säännölliseen, kiertävään vuorojärjestelyyn, vaan työajoista ja työvuorojen sijoittelusta päätetään tapauskohtaisesti etukäteen työvuorolistoja vahvistettaessa. Työn järjestäminen kolmeen kahdeksan tunnin vuoroon lisäisi kunkin eläinlääkärin kuukausittaisen yöaikaan sijoittuvien työvuorojen lukumäärää ja vähentäisi yhdenjaksoisen vapaa-ajan määrää.

12 tunnin pituinen työvuoro ei ole liian rasittava työntekijälle, koska koko työaika ei ole aktiivista työn suorittamista. Jaksotyö on sallittu ihmisille tarkoitetuissa sairaaloissa, mutta aluehallintovirasto on sivuuttanut tämän seikan päätöksessään. Yhtiö korostaa, että arvioitaessa

jaksotyön teettämismahdollisuutta, tulisi eläinsairaala rinnastaa sairaaloihin, joissa hoidetaan ihmisiä.

Jos työneuvosto ei voi myöntää lupaa 12 tunnin pituisiin työvuoroihin, olisi harkittava esimerkiksi 10 tunnin pituisten työvuorojen mahdollisuutta.

Myöskään eläinhoitajien työn järjestäminen kolmeen vuoroon ei ole edullista, koska työ pitäisi järjestää kiertäviin vuoroihin siten, että kukin hoitaja tekee sekä päivä- että yövuoroja. Tällä hetkellä yövuoroja tekee vain kaksi eläintenhoitajaa. Kolmivuorotyö johtaisi myös työvuorojen pituuden lyhentämiseen yhdellä tunnilla. Henkilöstö puoltaa nykyistä järjestelmää jaksamisen ja työhyvinvoinnin kannalta.

Toisin kuin aluehallintovirasto X Oy pitää kello 20 – 08 välisenä aikana tehtävää työtä epäsäännöllisenä, jolloin on perusteet myöntää vapautus merkitä työvuoroluetteloon päivittäisen lepoajan ajankohta.

Edelleen yhtiö vetoaa siihen, että yhdenvertaisuusperiaatteen mukaisesti sille olisi myönnettävä lupa järjestää yöpäivystykset haetulla tavalla, koska poikkeuslupia on myönnetty samanlaista toimintaa harjoittaville yrityksille.

Lisäselvitys:

Pyydettyssä lisäselvityksessä X Oy on ilmoittanut, että aiemmasta poiketen yövuoroja tekee nykyään pääasiallisesti enää yksi eläinhoitaja toisen eläinhoitajan irtisanouduttua yhtiön palveluksesta joulukuun alusta lukien. Tämän vuoksi yhtiöllä on tarpeen teettää yötyötä useammalla hoitajalla, joten lupa on pyydetty ulottamaan kaikkiin eläinhoitajiin.

Edelleen yhtiö on kertonut, että se tulee jatkamaan nyt noudatettua, hyväksi havaittua työaikajärjestelyä, vaikka se saisi luvan jaksotyön teettämiseen. Mahdollisissa toiminnan muutostilanteissa työaikajärjestelyjä saatetaan kuitenkin joutua mukauttamaan liiketoiminnan vaatimukseen ja työntekijöiden toiveisiin. Riippumatta siitä, myönnetäänkö yhtiölle jaksotyölupa tai lupa teettää poikkeuksellista säännöllistä työaikaa, on se suunnitellut parantavansa työvuorojen

ennustettavuutta laatimalla eläinlääkäreille vastaavanlaisen seitsemän viikon kiertävän työvuorojärjestelmän kuin mikä eläinhoitajilla on jo nyt käytössä.

Lakisääteinen pieneläinpäivystys päättyi 31.12.2017 toistaiseksi. Käytännössä eläinklinikan harjoittaman eläinsairaalan liiketoiminnan pyörittäminen yövuoroja teettämättä on kuitenkin lakisääteisen päivystyksen päätyttyäkin haastavaa, koska sairaalaan jää usein potilaita operaatioiden yhteydessä esimerkiksi tarkkailuun yön yli. Muun muassa tämän vuoksi eläinklinikka aikookin jatkaa ympärivuorokautista pieneläinpäivystystä myös 1.1.2018 lukien. Muutos tulee kuitenkin todennäköisesti vähentämään potilasmääriä ja keventämään päivystyksestä aiheutuvaa raskautta merkittävästi.

Asianosaisen kuuleminen:

Työneuvostosta ja eräistä työsuojelun poikkeusluvista annetun lain (400/2004) 10 §:n mukaan työnantajan on varattava ennen aluehallintoviraston päätöstä työehtosopimuslain (436/1946) nojalla sitovan työehtosopimuksen perusteella valitulle asianomaiselle luottamusmiehelle tai työsuopimuslain (55/2001) 13 luvun 3 §:ssä tarkoitetulle luottamusvaltuutetulle mahdollisuus tulla kuulluksi asiassa joko suullisesti tai kirjallisesti. Jollei työpaikalla ole luottamusmiestä tai luottamusvaltuutettua, kuulemismahdollisuus on varattava työsuojeluvaltuutetulle, ja jollei tätäkään ole, kuulemismahdollisuus on varattava kullekin työntekijälle, jota päätös koskee.

X Oy on kuullut luottamusvaltuutettu A:ta. Hän on puoltanut poikkeuslupahakemusta eräin rajoituksin. Työneuvosto on varannut A:lle tilaisuuden tulla kuulluksi. Hän on toistanut aiemmassa vaiheessa lausumansa seuraavin lisäyksin: Eläinlääkäreillä yövuoroa seuraava työvuoro alkaa kello 12, joten lepoaika on 28 tuntia. Työnantajan toteamus siitä, että kahdeksan tunnin yövuoro lisääisi kunkin eläinlääkärin yövuorojen määrää kuukaudessa, pitää paikkansa vain, jos satunnaisia vuoroja tekeviä ns. keikkalääkäreitä ei saada yövuoroihin. Eläinhoitajien yövuoro alkaa kello 22 ja päättyy seuraavana päivänä kello 8. Näin ollen viiden yövuoron pituinen työpäivä jakaantuu kuudelle päivälle.

TYÖNEUVOSTON PÄÄTÖS

Ensisijainen vaatimus jaksotyön teettämisestä hylättiin.

Lounais-Suomen aluehallintoviraston päätös dnro LSAVI/363/04.07.02/2017 kumottiin siltä osin kuin se koskee toissijaista vaatimusta, eli luvan myöntämistä työaikalain 14 §:n 1 momentissa tarkoitettuun poikkeukselliseen säännölliseen työaikaan, ja asia palautettiin Lounais-Suomen aluehallintovirastoon. Aluehallintoviraston tulee tämän päätöksen saatua lainvoiman ottaa asia omasta aloitteestaan uudelleen käsiteltäväkseen. Oikaisuvaatimuksen tekijän suostumuksella asia voidaan ottaa uudelleen käsiteltäväksi jo ennen kuin tämä päätös on saanut lainvoiman.

Päätöksen perustelut

X Oy on ensisijaisesti hakenut työaikalain (605/1996) 14 §:n (1518/2009) 3 momentin perusteella lupaa teettää eläinhoitajilla ja eläinlääkäreillä jaksotyötä, jotta se voisi hoitaa ilta- ja yöaikana lakisääteisen pieneläinpäivystyksen. Oikaisuvaatimuksen vireillä ollessa on tullut ilmi, että lakisääteinen päivystys päättyi vuoden 2017 lopussa. Yhtiö hakee kuitenkin yhä lupaa teettää jaksotyötä kaikilla eläinhoitajillaan ja yhdeksällä eläinlääkärillään. Yövuoroja tekee eläinhoitajista pääsääntöisesti vain yksi muiden eläinhoitajien tehdessä pääosin päivätyötä. Sen sijaan kaikki yhtiön palveluksessa olevat eläinlääkärit tekevät vuorollaan yöpäivystystä.

Jaksotyötä ei määritellä työaikalain 7 §:ssä, mutta sillä tarkoitetaan keskimääräistä työaikajärjestelyä, jossa työvuorojen pituus ja vuorokautinen sijoittelu vaihtelevat ennakoitavasti suunnitellun työajan tasoittumisjärjestelmän mukaisesti kahden tai kolmen viikon pituisissa jaksoissa. X Oy on hakenut lupaa jaksotyön teettämiseen kuitenkin vain järjestääkseen työvuorot, jotka sijoittuvat kello 20 – 8 (eläinlääkärit) ja 22 – 08 (eläinhoitajat) väliselle ajalle. Työneuvosto on aiemmassa käytännössään katsonut, että lupaa haettaessa käytössä oleva työaikajärjestely ei ole ratkaiseva arvioitaessa luvan tarvetta ja myöntämistä, jos luvan myöntämisen jälkeen siirrytään sen mukaiseen työaikajärjestelmään. X Oy on kuitenkin vielä työneuvostolle toimittamassaan lisäselvityksessä todennut jatkavansa käytössä olevaa työaikajärjestelyä, joka ei sisällöltään vastaa jaksotyötä. Näin ollen työneuvosto hylkää yhtiön ensisijaisen vaatimuksen eikä lausu työaikalain 14 §:n 3 momentissa tarkoitettua välttämättömyys-edellytyksen täyttymisestä. Edellä esitetyn

johdosta ei ole tarpeen ottaa myöskään kantaa siihen, olisiko työ eläinsairaalassa rinnastettava työaikalain 7 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun sairaalassa tehtävään työhön.

Työaikalain 14 §:n 1 momentissa (1518/2009) säädetään mahdollisuudesta poiketa lain 6 §:stä ja järjestää säännöllinen työaika poikkeuksellisenä. Lupa poikkeukselliseen säännölliseen työaikaan voidaan myöntää, jos työ on laadultaan sellaista, että sitä suoritetaan vain aika ajoin sen vuorokautisen työajan kuluessa, jona työntekijän on oltava valmiina työhön. Lupaharkinta on aina perustettava objektiivisesti arvioitavaan työn laatuun, eikä tätä edellytystä voida sivuuttaa esimerkiksi työvoiman saatavuuteen tai työntekijöiden toiveisiin liittyvillä näkökohdilla.

Oikaisuvaatimusvaiheessa on tullut ilmi, että lakisääteinen pieneläinpäivystys on päättynyt X Oy:n P toimipisteessä 31.12.2017. Kun tosiasiat poikkeavat lupahakemuksen aikaisesta tilanteesta, palauttaa työneuvosto toissijaisen vaatimuksen käsittelyn aluehallintovirastoon. Työneuvosto pyytää aluehallintovirastoa hankkimaan selvityksen lupahakemuksen kohteena olevan työn sidonnaisuudesta 31.12.2017 lukien ja arvioimaan uudelleen luvan myöntämisen edellytyksiä.

Kun toissijaisen vaatimuksen käsittely palautetaan aluehallintovirastoon, ei siihen sisältyvää vaatimusta yötyön teettämisestä ja vapautuksesta tehdä työvuoroluetteloon merkintöjä käsitellä työneuvostossa erikseen.

Sovelletut lainkohdat

Hallintolain (434/2003) 31 §:n 1 momentti.

Työaikalain (605/1996) 14 §:n (1518/2009) 1 momentti ja 3 momentti.

Päätös on yksimielinen ja se perustuu puheenjohtaja Pärnäsen sekä jäsenten Meklin, Niittylä ja Romo sekä varajäsen Virtanen mielipiteeseen.